

İsrailin kəşfiyyat agentliyi hücumu hazırlamaq üçün süni intellekt və qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən dronlardan istifadə edib

Julia FRANKEL və SAM MEDNICK tərəfindən

JERUSALEM/QÜDS (AP) - İsrail keçən həftə İranı yüksək səviyyəli hədəfləri dəqiqliklə vuran kəşfiyyat və hərbi əməliyyatı dayandırdıqda heyrətə gətirdi və çaşdırdı.

Casusların və süni intellektin rəhbərliyi altında İsrail hərbciləri bir çox hava hücumundan müdafiə və raket sistemlərini tez sıradan çıxarmaq üçün İrana qaçaq yolla gətirilən döyüş təyyarələri və silahlı pilotsuz təyyarələrdən ibarət gecə atışmasını işə saldı. İran üzərində uçmaq üçün daha çox sərbəstliyə malik İsrail əsas nüvə obyektlərini bombaladı və yüksək səviyyəli generalları və alimləri öldürdü. İran bir neçə saat sonra cavab toplayana qədər onun cavab vermək qabiliyyəti - keçmiş İsrail zərbələri ilə artıq zəifləmiş - xeyli azalmışdı. Bu hesab İsrailin hazırkı və keçmiş 10 kəşfiyyat və hərbi rəsmisi ilə söhbətlərə əsaslanır, bəziləri gizli əməliyyatları müzakirə etmək üçün anonimlik şərti ilə danışılar.

Onların bəzi iddialarını müstəqil şəkildə yoxlamaq mümkün olmayıb. Lakin İsrailin kəşfiyyat agentliyi olan Mossad-ın keçmiş tədqiqat rəhbəri hücumun əsas konturlarını təsdiqləyərək, onun necə planlaşdırıldığı və həyata keçirildiyi barədə daxili məlumatı olduğunu söylədi.

Mossad-ın keçmiş tədqiqat direktoru, hazırda Milli Təhlükəsizlik Araşdırmaları İnstitutunda analitik olan Sima Shine deyib: “Bu hücum Mossad-ın İranın nüvə proqramını hədəfə almaq üçün illərlə davam etdirdiyi işin yekunudur”.

İsrailin sürpriz elementi İran rəsmilərinin ABŞ ilə sürətlə irəliləyən nüvə proqramı ilə bağlı danışıqların davam etdiyi bir vaxtda İsrailin hücum etməyəcəyinə dair açıq-aydın fərziyyələri ilə daha da artdı.

Keçən bazar günü Omanda danışıqların altıncı raundu planlaşdırılmışdı, lakin İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ölkəsi prezident Donald Trampı ilk dəfə xəbərdar etdikdən sonra cümə günü “Yüksələn Aslan əməliyyatını” aktivləşdirdi.

Netanyahu illərdir İranın nüvə proqramının neytrallaşdırılmasının İsrailin təhlükəsizliyi üçün həyati vacib olduğunu deyib və İsrail bundan əvvəl İranın uranı silah səviyyəsinə qədər zənginləşdirmək qabiliyyətini geri qaytarmaq üçün addımlar atıb. Lakin Netanyahu deyib ki, ABŞ-ın diplomatik səylərinə və BMT nəzarətçilərinin xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, İran zənginləşdirmə proqramını davam etdirdiyi üçün daha aqressiv hücumun zəruri olduğunu sübut edib.

İranın ali dini lideri Ayətullah Əli Xamenei dəfələrlə İsraili məhv etməyə çağırıb. İranın siyasi liderləri nüvə proqramının dinc məqsədlər üçün olduğunu deyirlər, baxmayaraq ki, bu, uranı silah səviyyəsinə yaxın zənginləşdirmək üçün bomba olmayan yeganə ölkədir.

İrana qaçaqmalçılıq yolu ilə pilotsuz uçan aparatlar

Hücumdan xəbəri olduğunu deyən keçmiş kəşfiyyatçının sözlərinə görə, Mossad və hərbiçilər əməliyyat zəmininin yaradılması üçün ən azı üç il birlikdə çalışıblar. Bu şəxs mövzunun həssaslığını nəzərə alaraq anonimlik şərti ilə danışır.

Beynəlxalq Böhran Qrupunun iranlı analitiki Naysan Rafati bildirib ki, bu hücum İsrailin ötən ilin oktyabrında hava hücumları dalğası zamanı əldə etdiyi biliklərə əsaslanır və bu, “İranın hava hücumundan müdafiə sisteminin zəifliyini vurğulayır”.

Missiyaları müzakirə etmək üçün anonimlik şərti ilə danışan iki hazırkı təhlükəsizlik rəsmisinin dediyinə görə, keçən həftəki hücumun əvvəlində İranın hava hücumundan müdafiə və raket sistemlərini daha da azaltmaq üçün Mossad agentləri yaxın məsafədən zərbə endirmək üçün nəzərdə tutulmuş dəqiq silahları qaçaqmalçılıq yolu ilə İrana keçiriblər. Keçmiş kəşfiyyatçının

dediyinə görə, bu silahlara agentlərin avtomobillərlə ölkəyə girdiyi kiçik, silahlı pilotsuz təyyarələr də var idi.

Mossad agentləri İranın yer-hava raket obyektlərinin yaxınlığında silah yerləşdiriblər, Shine deyib. Agentlik həm yerli, həm də israillilərdən ibarət qarışıq insanlarla işləyir, dedi.

Hədəfləri seçmək üçün AI və insan zəkəsindən istifadə edin

İsrail topladığı məlumatları təhlil etmək üçün ən son süni intellekt və ya süni intellekt texnologiyasından istifadə edib. Onun sözlərinə görə, süni intellekt israillilərə əldə etdikləri məlumatları tez bir zamanda gözdən keçirməyə kömək etmək üçün istifadə olunub. Adının açıqlanmasını istəməyən məmurun sözlərinə görə, bu səy ötən ilin oktyabrında başlayıb, çünki onun media ilə danışmaq səlahiyyəti olmayıb; Netanyahu'nun hücum planlarını əmr etdiyini deməsindən bir ay əvvəl idi.

Associated Press-in bu ilin əvvəlində apardığı araşdırma, İsrail ordusunun düşmənlərinin hərəkətlərini öyrənmək üçün kəşfiyyat məlumatlarını yoxlamaq və kommunikasiyaları kəsmək üçün müharibədə ABŞ istehsalı olan süni intellekt modellərindən istifadə etdiyini üzə çıxarıb. Qəzzada HƏMAS və Livanda Hizbullah ilə döyüşlərdə istifadə olunub.

Mümkün hədəflərin müəyyənləşdirilməsində iştirak edən kəşfiyyatçı bildirib ki, seçimlər əvvəlcə rəhbərlik, hərbi, mülki və infrastruktur kimi müxtəlif qruplara bölünüb. Hədəflər, İranın ballistik raketlərinə nəzarət edən paramilitar qüvvə olan İran İnqilab Keşikçiləri Korpusu ilə dərinləndirilmiş əlaqəli olması kimi İsrail üçün təhdid olduğuna qərar verildiyi təqdirdə seçildi.

Zabitə iranlı generalların siyahısını, o cümlədən onların işlədikləri və asudə vaxtlarını harada keçirdikləri ilə bağlı təfərrüatları tərtib etmək tapşırılıb.

Cümə günü hücumdan sonra öldürülən yüksək səviyyəli hərbiçilər arasında İran İnqilab Keşikçiləri Korpusunun rəhbəri general Hüseyn Səlamə və İran silahlı qüvvələrinin baş qərargah rəisi general Məhəmməd Baqiri də var.

Bir təhlükəsizlik rəsmisinin sözlərinə görə, süni intellektə əlavə olaraq, Mossad ən yaxşı nüvə alimlərini və İran İnqilab Keşikçiləri Qvardiyasının üzvlərini müəyyən etmək üçün casuslara etibar edib. İsrailin yeraltı bunkerə endirdiyi tək zərbə nəticəsində Qvardiyanın ən azı səkkiz üzvü, o cümlədən raket proqramının rəhbəri həlak olub.

İran maşınlarını hədəfləmə

Hücumun digər istiqaməti isə raketlərin daşınması və buraxılması üçün istifadə edilən İran maşınlarına zərbələr endirmək olub.

Shine bildirib ki, bu strategiya Ukraynanın bu ayın əvvəlində Rusiyada keçirdiyi əməliyyata bənzəyir. Ukrayna rəsmilərinin bildirdiyinə görə, bu əməliyyatda Moskvanın strateji bombardmançı donanmasının təxminən üçdə biri Rusiya ərazisinə daxil olan ucuz istehsal edilmiş dronlarla məhv edilib və ya zədələnib. İranın dövlət televiziyasına verdiyi müsahibədə ölkənin polis rəisi general Əhmədrza Radan "mini dronları daşıyan bir neçə avtomobil və bəzi taktiki pilotsuz təyyarələr aşkar edilib" deyib. O əlavə etdi: "Bir sıra xainlər bəzi mini dronlarla ölkənin hava hücumundan müdafiə sistemini işə salmağa çalışırlar."

Bu nə qədər geriye gedib çıxır?

Mossadın bu illər ərzində İranın nüvə proqramına çoxsaylı gizli hücumlarla, o cümlədən kibərhücumlarla və iranlı nüvə alimlərinin öldürülməsi ilə bağlı olduğu güman edilir. Amma nadir hallarda belə əməliyyatları etiraf edir.

2000-ci illərdə uranın zənginləşdirilməsi üçün istifadə edilən İran sentrifuqaları İsrail və Amerika istehsalı olduğu güman edilən Stuxnet kompüter virusu tərəfindən məhv edildi.

Hazırda Qüds Strategiya və Təhlükəsizlik İnstitutuna rəhbərlik edən, təqaüddə olan general və keçmiş hərbi kəşfiyyat tədqiqatçısı Yossi Kupervasser 2018-ci ildə İranın nüvə tədqiqatlarının on minlərlə səhifədən ibarət arxivini oğurlayıb.

2024-cü ilin iyulunda İsrail HƏMAS-ın yüksək rütbəli lideri İsmayıl Haniyəni Tehrandakı hökumət qonaq evinin yataq otağında bomba ilə öldürdü.

İsrail Müdafiə və Təhlükəsizlik Forumu analitik mərkəzinə rəhbərlik edən İsrailin istifadə olan briqada generalı Əmir Avivi deyib ki, keçən həftə İsrailin İranın nüvə və hərbi strukturunun ürayinə şiddətli hücumu heç nədən yaranmayıb. Bu, "İsrail kəşfiyyatının illərdir İranda geniş şəkildə işləməsinin və çox güclü möhkəm varlıq yaratmasının nəticəsidir" dedi.

Mənbə: *apnews.com*

Təqdim etdi: *Səməd Bayramzadə*